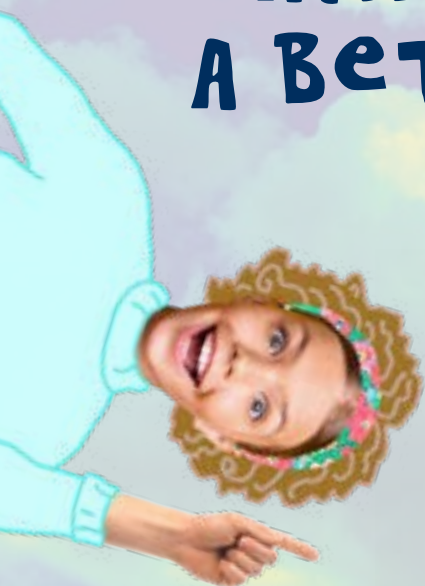

MAIREAD MAGUIREOVÁ A BETTY WILLIAMSOVÁ

lekce 3

Lekce o spolupráci
a pokoře

Manuál pro pedagogy
JUNIOŘI / 1.-5. TŘÍDA

OBSAH

CÍLE.....	3
POZNEJ SEVERNÍ IRSKO.....	4
ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY.....	5
PROJEKT CTNOSTI.....	11
NOVÁ DOVEDNOST.....	12
REFLEXE.....	13
VÝZVA K AKCI.....	14
ROZŠIŘUJÍCÍ AKTIVITY.....	16
ZDROJE.....	21
O KOM JSOU DALŠÍ LEKCE?.....	22

K LEKCI PATŘÍ

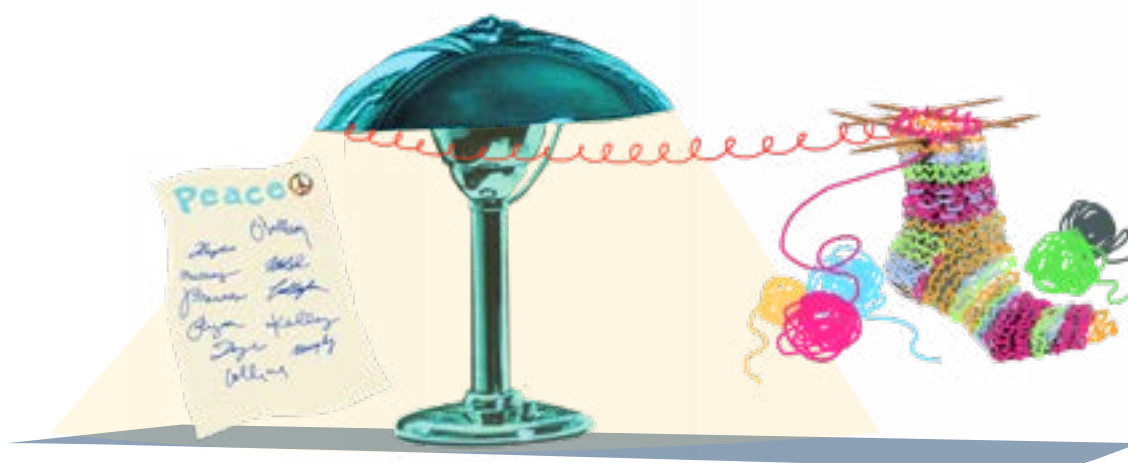
HRA

PREZENTACE
(POWER POINT)

OBRAZOVÉ
PŘÍLOHY

MAIREAD MAGUIREOVÁ A BETTY WILLIAMSOVÁ

LEKCE O SPOLUPRÁCI A POKOŘE

V této lekci se žáci naučí něco o spolupráci a pokoře tak, jak je ilustrují životy Mairead Maguireové a Betty Williamsově.

CÍLE

Český jazyk a literatura:

- › Rozšíření slovní zásoby a schopnost použít nová slova v diskusi.
- › Seznámení se s životními příběhy Mairead Maguireové a Betty Williamsově a schopnost diskutovat o nich.
- › Procvičování psaní bez pravopisných a gramatických chyb.
- › Získání schopnosti aktivně naslouchat a formulovat myšlenky.

Zeměpis, dějepis:

- › Určení kontinentu a země, z nichž Mairead a Betty pochází, a seznámení se s historií, krajinou, obyvateli, faunou a flórou.

Osobnostní a sociální výchova:

- › Uvědomování si hodnoty vzájemné spolupráce, štědrosti, pokory a ocenění různosti lidí a názorů.
- › Osvojení si různých dovedností vedoucích k řešení konfliktů.
- › Rozvíjení schopnosti spolupracovat, respektovat práci a úspěchy i neúspěchy vlastní či druhých, brát chybu nebo konflikt jako pozitivní příležitost k učení.

POZNEJ SEVERNÍ IRSKO

Použijte mapu nebo globus a ukažte, kde leží IRSKO, VELKÁ BRITÁNIE a SEVERNÍ IRSKO. V Irsku najdete jezero *Lough Neagh*.

Ukažte žákům obrázky z Irska a Severního Irska – krajina, zvířata, obyvatelé, tradiční oděv a jídlo (viz obrazová příloha).

Diskusní otázky:

- › Čím se liší irská krajina? Připomíná něčím krajinu u nás?
- › Čím se podobají nebo liší zvířata v porovnání se zvířaty žijícími u nás?
- › Čím se podobáme či lišíme ve způsobu oblékání a stravování?

Severní Irsko a Irská republika se rozkládají na ostrově Irsko. Severní Irsko je součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Hlavním městem Severního Irska je **Belfast**. Je to moderní město, které se nijak zvlášť neliší od jiných větších měst u nás. V oblastech mimo města spatříme zelené pahorky, zemědělské usedlosti a vesnice.

Irsku se říká „Smaragdový ostrov“. Víte někdo proč?

(Dopřejte dětem čas na odpověď.)

Smaragd je název nádherného zeleného drahokamu. Smaragdový ostrov tedy znamená zelený ostrov.

Státními symboly Severního Irska jsou vlajka, státní znak a hymna.

Severní Irsko nemá vlastní vlajku. Používá **vlajku** Spojeného království zvanou Union Jack. Její současný vzhled pochází z roku 1801.

Státní znak Severního Irska je součástí státního znaku Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a je zobrazen na třetím poli čtvrceného štítu, kde je reprezentován zlatou harfou na modrém poli.

Hymna Spojeného království je píseň God Save the Queen (Bože, chraň královnu). V případě, že je na britském trůnu král, píseň se mění na God Save the King (Bože, chraň krále).

[hymna](#)

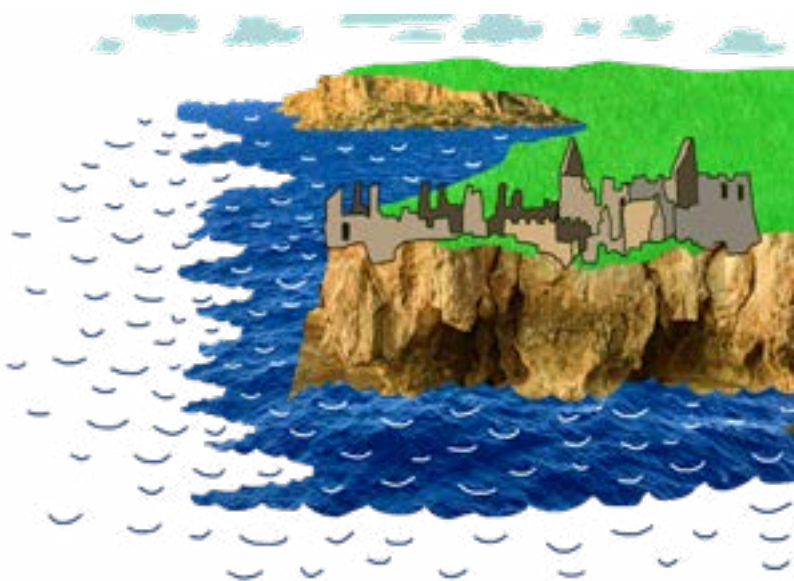
[znak](#)

[jazyk](#)

Jak se mluví v Severním Irsku.

V Severním Irsku většina obyvatel mluví jednoznačně anglicky. Jejich rodnou řečí, kterou Irové mluví doma, je **irština** (neboli irská gaelština). Vliv Anglie na Irsko byl v minulosti tak silný, že angličtina prakticky vytlačila původní keltský jazyk. Dnes se irsky hovoří jen v několika malých roztroušených oblastech, které se označují souhrnným termínem *gaeltacht* [géltaecht]. Ty najdeme převážně na západě Irska, často pak na malých obydlených ostrůvcích při pobřeží. Během cestování po smaragdovém ostrově se nejspíše setkáte s irštinou jen ve formě **názevů** a **nápisů** připomínajících divoké jazykolamy. Poslední roky tento dávný jazyk přece jen zaznamenává určitou obrodu.

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY

Dnes se budeme učit o dvou pozoruhodných ženách, **Mairead [me:rejd] Maguireové** a **Betty Williamsové**. Společnou prací usilovaly o to, aby v jejich domovině - v Severním Irsku - zavládl klid a spokojenost. V lekci se dozvíme, jak Betty a Mairead vyrůstaly a jak lidem v jejich zemi pomáhaly řešit konflikty cestou míru místo násilí. Po seznámení s příběhem Betty a Mairead by se i vám mohlo lépe dařit vytvářet z vaší školy mírumilovnější místo k učení a hře.

Přečtete žákům nahlas následující příběh. Můžete ho doprovodit připravenou prezentací. Pro mladší žáky lze použít stolní hru (prezentace a hra viz QR kód na str. 2). Hru si děti mohou za výkladu učitele vyplnit rovnou nebo si na ní na závěr hodiny vyzkoušet vědomosti získané poslechem.

Betty a Mairead by vás jistě rády pozdravily slovy „dai duit“ [dia dyč], což v irštině znamená „ahoj“ nebo „dobrý den“. Irština je jedním z jazyků, jímž se mluví v Severním Irsku. Nyní si přečteme jejich životní příběhy.

NOBELOVA CENA MÍRU

Mairead Maguireová a Betty Williamsová získaly v r. 1976 Nobelovu cenu míru za úsilí, které vynaložily v Severním Irsku. V posledních třiceti letech cestovaly po světě a hovořily o míru. Pomáhaly dětem v zemích, kde vládlo násilí a probíhaly válečné konflikty. Betty a Mairead byly neobyčejně skromné a samy sebe často charakterizovaly jako „obyčejné ženy“, které se rozhodly udělat něco s problémy ve svém okolí.

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH MAIREAD MAGUIREOVÉ

DĚTSTVÍ

Mairead Maguireová se narodila v Belfastu dne 27. ledna 1944. Vyrůstala v chudé rodině v městské části, ve které žili katolíci, označované jako „ghetto“.

Měla pět sester a dva bratry, jejich rodný dům byl proto vždy plný hrajících si dětí. Mairead a její sourozenci se museli o všechno dělit. Měli společné hračky, a dokonce sdíleli i jednu postel! Mairead spala na posteli spolu s dalšími třemi sestrami. A protože byla Mairead druhá nejstarší z dětí, musela mamince vždy hodně pomáhat.

Pozn.: Ghetto je vyhrazená část města. V té musí většinou nedobrovolně bydlet lidé, kteří jsou jiní a nevyhovují většině. Něčím se liší. Například věří v jiného boha, tudíž se liší svým náboženstvím. Nebo mají jinou barvu pleti, potom se liší rasou.

Je/bylo ghetto i v České republice?

Mairead ani její sourozenci nenakupovali oblečení v obchodech, tak jako to děláme my. Maminka všem svým dětem pletla svetry a sukně, šila košile a kalhoty. Mairead se do ručně pleteného oblečení moc ráda oblékala. Vždy se netrpělivě těšila, až maminka nádherný nový svetřík doplete a ona si ho pak vezme na sebe do školy. V deseti letech ji maminka naučila plést ponožky a Mairead to pak učila své spolužáky ve škole.

Umí někdo z vás plést nebo znáte někoho, kdo plete?

Mairead se sourozenci bydlela nedaleko školy. Mairead se dobře učila. Jednou se však dopustila chyby a byla z toho velmi smutná. Děti ve třídě, která se nacházela v 1. patře školní budovy, chovaly pulce a pozorovaly, jak se z nich postupně vyvíjejí žáby. Jednou měla Mairead se svou kamarádkou za úkol vyměnit pulcům v akváriu vodu. Kluzká tělíčka jim však nešťastnou náhodou vyklouzla z rukou a zapadla do škvír v podlaze. Všichni se na Mairead a její kamarádku zlobili za to, že je o pulce připravily. Některé starší spolužačky Mairead i kamarádku zastrášovaly. Tvrdily jim, že až se z pulců v podlaze stanou žáby, propadnou stropem – jim rovnou na hlavu. Po této události začala Mairead chodit do školy brzy ráno, aby se přesvědčila, zda už žáby stropem propadly.

Stala se vám někdy podobná nehoda jako Mairead? Jak jste se při tom cítili?

Mairead vyrůstala v katolické části Belfastu, a proto neměla žádné kamarády z protestantských rodin žijících v jiné části města. Katolíci a protestanti totiž žili odděleně. Každá strana nakupovala v jiných obchodech a chodila do jiných škol.

Pozn.: Katolíci i protestanti věří ve stejného Boha, ale každý z nich svou víru praktikuje jinak.

Konflikty v Severním Irsku se vlastně netýkaly rozdílů mezi katolíky a protestanty. Stálo za nimi různé smýšlení o tom, kudy by se Severní Irsko mělo nadále ubírat.

Katolíci požadovali, aby se Severní Irsko stalo součástí Irské republiky. Protestanti se domnívali, že by Severní Irsko mělo zůstat částí Spojeného království. (Více se dozvíme až poté, co si přečteme něco o dětství Betty Williamsové.)

Děti z katolických a protestantských rodin dokonce nehrály stejné hry. Katolíci provozovali gaelský fotbal a hurling a protestanti s oblibou hráli kriket a rugby. Děti obou táborů se věnovaly fotbalu, ale ve stejném týmu hrát nemohly, nebylo to dovolené.

Máte ve svém okolí někoho, kdo vám zakázal si s někým hrát? Proč tomu tak je? Souhlasíte s tím?

Maireadini rodiče své děti učili, jak v Severním Irsku čelit projevům zášti a násilí. Otec je vedl k tomu, aby se ke každému chovaly s úctou a respektem bez ohledu na to, čemu ten dotyčný věří. Byl to on, od koho se Mairead naučila přistupovat ke všem, katolíkům i protestantům, stejně a **spravedlivě**. Otec ji také naučil, jak je důležité umět **odpouštět**. Každý večer před spaním tatínek vedl společnou modlitbu.

Říkával jim:

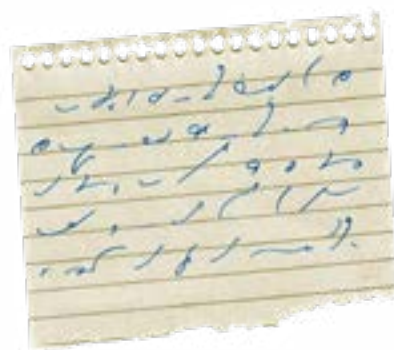
Nenechte nad svým hněvem
zapadnout slunce

Co myslíte, že tím Maireadin tatínek myslel?

To znamená, že byste se každý den, dříve než se uložíte ke spánku, měli omluvit, pokud jste někomu ublížili.

Co se učíte vy u vás v rodině? Existuje něco, co vám některý z členů rodiny stále opakuje tak, jak to dělával Maireadin otec?

Maireadina maminka hodně času trávila péčí o všechny, kteří její pomoc potřebovali. Od ní se Mairead naučila pomáhat a soucítit s ostatními. Maminka byla o své víře hluboce přesvědčena, což Mairead v dětství a dospívání naplňovalo duchovní silou vždy, když měla nějaké potíže. Maireadin otec pracoval jako umývač oken. Nebyla to lehká práce. Mairead se rozhodla svým rodičům pomoci a hned ze základní školy odešla na školu pro sekretářky. Tam se učila psát na stroji a těsnopis (zjednodušené písmo určené k rychlému záznamu informací). Jako sekretářka začala poprvé pracovat ve věku 16 let.

Po večerech a o víkendech působila Mairead jako dobrovolnice v zařízeních pro předškolní děti. Těžce nesla jejich častá zranění z pouličních potyček i to, jak jsou vystrašené. Byla odhodlaná jim pomoci. Začala s menšími dětmi ze sousedství jezdit na výlety do přírody, daleko od rvaček v ulicích Belfastu. Mairead byla stejně jako její maminka velmi **štědrá** a nešetřila časem na pomoc druhým. V dětství se o vše musela dělit se svými sourozenci, proto se z ní stala neobyčejně velkorysá osobnost.

V době dospívání se smutkem sledovala boje a násilí, k nimž docházelo mezi katolíky a protestanty v Severním Irsku, včetně jejího rodného města Belfastu. Nechtěla jen přihlížet, přála si zdejší svět změnit.

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚH

BETTY WILLIAMSOVÉ

DĚTSTVÍ

Betty Williamsová se narodila v Belfastu dne 22. května 1942. Byla o pouhý rok starší než Mairead Maguireová. Rodina Betty žila v **katolické části Belfastu**. Betty měla jednu sestru Margaret, mladší o pět let. Bettyini rodiče pocházeli z početnějších rodin, a tak byl dům vždy plný tetiček, strýčků, sestřenic a bratranců.

Bettyina maminka byla katolička, ale tatínek vyrůstal v protestantské rodině. Po svatbě s maminkou se rozhodl přestoupit na katolickou víru. Někteří protestanti se k jejímu otci i celé rodině chovali hrubě jen proto, že se oženil s katoličkou a konvertoval (přešel) ke katolické víře.

Tatínek svou dceru Betty učil, aby se k lidem chovala vždy laskavě a s respektem bez ohledu na náboženské vyznání a uměla si o konfliktech promluvit, aniž by přistoupila k násilí.

Jednou, když Betty jako malá holčička něco provedla, maminka jí řekla: „Počkej, až přijde tatínek!“ Betty se bála. Věděla, že je tatínek hodný a nikdy děti nebije, přesto očekávala jeho příchod domů s obavou. Schovala se do skříně mezi kabáty. Když se tatínek vrátil z práce, hledal Betty a našel ji ukrytou za věšáky s oblečením. Vzal ji za ruku a vyvedl ji ven se slovy: „Maminka mi říkala, že si musíme promluvit. O čem by sis se mnou chtěla popovídat?“ Neuhodil ji ani nijak nepotrestal. O všem si pohovořili. Právě pro toto laskavé jednání ho Betty zbožňovala.

Bettyin otec pracoval jako **řezník** ve městě, takže o kousek dobrého masa k obědu nebyla nikdy nouze. Bettyina maminka byla číšnice v nóbl hotelu s názvem Grand Central. Ráda pozorovala kuchaře při přípravě pokrmů, a tak se sama naučila výborně vařit. Doma to vždy vonělo chutným jídlem, např. nakládaným hovězím se zelím.

Bettyini rodiče byli talentovanými tanečníky společenských tanců. Byli natolik dobří, že je nikdo nikdy nemohl porazit, a tak jim zakázali účastnit se. Stali se z nich porotci tanečních soutěží. Tatínek naučil Betty tancovat. Stoupla si mu na nártý a on s ní kroužil po pokoji. Manželství Bettyiných rodičů bylo velmi šťastné. Jednou, když se Betty vrátila domů ze zkoušky církevního sboru, přistihla rodiče, jak se líbají. Některé děti by to mohlo uvést do rozpaků, mohly by se cítit trapně, ale Betty věděla, že má štěstí, když se její rodiče tolik milují.

Když bylo Betty 13 let, život se jí změnil. Maminka prodělala mozkovou mrtvici a přestaly ji poslouchat ruce a nohy. Betty byla nucena zůstat doma, vařit, uklízet a starat se o rodiče a sestřičku Margaret.

Mairead se také musela zapojit do podpory své rodiny. Pamatujete si jak? A kolik jí bylo let?

Tatínek svou dceru Betty vždy povzbuzoval. Říkával jí, že člověk může dokázat cokoli, co si zamane. Byl pro ni hrdinou. Jednou se ucházela o zaměstnání v redakci novin,

ale byla katoličkou, a proto ji nepřijali. Redakce by katolíky totiž nikdy nezaměstnala. Betty přišla domů s pláčem. Pochopila, kolik zášti a nenávisti panuje v Severním Irsku.

Betty se sice zlobila, ale nereagovala agresivně. Maminka jí jednou řekla: „Kdykoli se potřebuješ zbavit vzteku, uválej chléb.“ Betty si tedy vzala kousek těsta, hnětla jej a mačkala, dokud ji vztek nepřelšel. Tuto fintu využila mnohokrát, dokonce i v dospělosti.

Máš taky nějaký tip na zbavení se vzteku?

NEPOKOJE V SEVERNÍM IRSKU

Více než padesát let vládly v Severním Irsku nepokoje, protože se někteří lidé, tzv. **lojalisté**, dožadovali, aby se Severní Irsko stalo součástí Spojeného království¹. Šlo především o protestanty. Jiní lidé, tzv. **nacionalisté**, by raději měli Severní Irsko jako samostatnou zemi. Přáli si, aby to na celém irském **ostrově** bylo podobně jako v USA. Tito lidé pocházeli především z řad katolíků. Konflikty v Severním Irsku tedy spočívaly v tom, že polovina obyvatel požadovala, aby zůstali součástí Spojeného království, a druhá polovina, aby se stali samostatnou, nezávislou zemí. Řada lidí z obou táborů se pokoušela vyřešit obtíže cestou násilí a ozbrojených konfliktů.

Kdo z vás by našel na mapě Spojené království?

Betty Williamsová dospěla, vdala se a porodila dítě. Jednoho dne uslyšela výstřely a nějaký rachot. Uviděla auto pronásledované vojáky, které nešťastnou náhodou smetlo ženu se třemi malými dětmi. Všechny tři děti zemřely a ta žena utrpěla těžká zranění. Betty byla v šoku a lomcoval s ní vztek.

Od této chvíle věděla, že s násilím v Severním Irsku musí být konec! Nesmí zbytečně umírat další děti, ženy ani muži. Rozběhla se po ulici ode dveří ke dveřím, klepala na ně a přesvědčovala obyvatele, že boje nesmí pokračovat. Obešla domy protestantů i katolíků. Byla neobyčejně statečná. Sepsala dopis o tom, že je nutné nastolit mír. Podepsalo se pod něj 6 000 osob. I ony toužili po míru.

Myslíte si, že byla Betty statečná, když se vydala do části obývané protestanty? Proč?

Také k Mairead Maguireové se tyto hrozné zprávy dostaly. Ta žena, kterou smetlo vozidlo, byla totiž její sestra Anne a děti její neteř a synovci. Mairead byla zdrcena. I ona věděla, že násilí už nesmí dále pokračovat. Chtěla to říci co možná největšímu počtu lidí. Vydala se do místního televizního studia. Tam jí dali možnost, aby v televizi promluvila, a ona všechny diváky naléhavě žádala, aby boje zastavili. „Musíme jeden s druhým mluvit a usilovat o mír,“ tvrdila. Dobře věděla, že lidé musí **spolupracovat**, aby všechny ozbrojené konflikty skončily.

Pak se Mairead dozvěděla o Betty a o všem, co dělá, aby zastavila násilí. Mairead se do té doby s Betty neseťkala, ale přesto okamžitě sáhla po telefonním sluchátku a vytočila její číslo. V den pohřbu tří Maguireových dětí se Mairead a Betty setkaly

a sestavily plán. Pomáhal jim Ciaran McKeown [kíran mə'kjoən] a společně založili skupinu s názvem „Lidé míru“ („Peace People“), do níž vstoupili muži, ženy, dívky a chlapci všech věkových kategorií, pocházející z různého rodinného prostředí. Ciaran sepsal Mírovou deklaraci (Peace Declaration), která se pak četla na demonstracích po celém Severním Irsku i v zahraničí.

¹Oficiální název zní **Spojené království Velké Británie a Severního Irska**. Jeho součástí je Velká Británie (Anglie, Wales, Skotsko) a Severní Irsko.

Co se podle vás děje na mírových demonstracích? Co myslíte, že se psalo v Mírové deklaraci?

ÚSILÍ O MÍR (SNAHA O NASTOLENÍ MÍRU)

Betty a Mairead napomohly tomu, aby spolu lidé z obou zneprátelených táborů v Belfastu, katolíci a protestanti, začali společně cestovat autobusy a setkávali se v centru města na mírových demonstracích. Řada protestantů a katolíků žila v jednom městě, ale odděleně od sebe, a tak se vlastně nikdy nepotkali. Nyní vystupovali z autobusů, smáli se a jeden druhého objímali. Mírové demonstrace daly vzniknout mnoha novým přátelstvím.

Lidé z obou skupin se dohodli, že udělají vše, co bude v jejich silách, aby zastavili násilí. Procházeli pak městskými ulicemi, katolickými i protestantskými. Obyvatele města tak velká účast v průvodech míru samozřejmě překvapila a nepokoje utichly. Díky tomu, že spolu lidé rozmlouvali a společně usilovali o vyřešení problémů, nastal v Severním Irsku větší klid.

SOUČASNOST

V roce 1998 podepsaly politické strany v Severním Irsku mírovou dohodu pod názvem „**Velkopáteční dohoda**“ (anglicky „The Good Friday Agreement“). Uvádí se v ní, že obě strany souhlasí s ukončením veškerých bojů a budou se snažit řešit své problémy mírovou cestou. Dohoda výraznou měrou přispěla k ukončení mnoha násilných střetů mezi nacionalisty a lojalisty. Lidé v Severním Irsku nadále tvrdě usilují o to, aby ve své zemi udrželi mír.

18. března 2020 Betty Williamsová zemřela.

V ulicích Belfastu propukají násilnosti, které s ohledem na krvavou historii Severního Irsku vyvolávají obavy o osud pracně vyjednaného míru. Napětí mezi znesvářenými lojalisty i nacionalisty doutná dlouhodobě, historické křivdy a frustrace z brexitové dohody ale tentokrát vygradovaly do nepokojů, které si vyžádaly desítky zraněných. Co násilí rozpoutalo? A jaké mohou mít důsledky? I na to odpovídá následující článek.

https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/se-vern-i-irsko-britanie-eu-brex-it-nasilnos-ti-nepokoje-brex-itova-dohoda-referendum_2104100624_eku

Lojalistický prapor a graffiti na budově v Shankill Road, Belfast (1970).

Diskusní otázky:

- › Uvedte jednu věc, kterou jste si o Betty a Mairead zapamatovali.
- › Co mají Betty a Mairead společného?
- › Slyšeli jste již dříve o Severním Irsku?
- › Vysvětlete pojem PROTESTANT, KATOLÍK a NACIONALISTA.
- › Jaký byl v minulosti život v Severním Irsku ve srovnání se současností?
- › Jak může každý z nás v dnešní době usilovat o mír?

PROJEKT CTNOSTI

Úvod a diskuse

Na základě příběhu debatujte s žáky o **ctnostech** Betty a Mairead. Jaké ctnosti vás napadají?

- ŠTĚDROST
- SPOLUPRÁCE
- POKORA
- RESPEKT

Případně jiné ctnosti, které vyplynou z diskuse.

Zadání

I. Rozdělte děti do malých skupin a nechte je vybrat si jednu z výše uvedených ctností. Děti mají za úkol:

- › Zjistit význam těchto slov.
- › Propojit význam slov se svojí praktickou zkušeností – kdy zažily/nezažily danou ctnost?
- › Vyjmenovat osoby ve svém okolí, které se chovají s pokorou, laskavě a ohleduplně. Jak se u těchto lidí uvedené kvality projevují?
- › Dokáží děti samy u sebe rozpoznat tyto kvality?

Umožněte dětem (v rámci výuky, v družině či podle jiných možností ve vaší škole), aby si do příští lekce připravily svůj vlastní skupinový výstup (prezentaci, plakát...).

nebo

II. Zaměřte se s dětmi na jednu ctnost, např.:

- › Mohly byste uvést nějaké příklady ŠTĚDROSTI u vás ve třídě?
- › Jak se projevuje ŠTĚDROST u vás doma?
- › Proč je ŠTĚDROST důležitá?
- › Jak by vám ŠTĚDROST mohla ve vašem životě pomoci?

NOVÁ DOVEDNOST

SCHOPNOST SPOLUPRÁCE

Vysvětlete žákům, že se Betty Williamsová a Mairead Maguireová musely naučit spolupracovat s lidmi, které vůbec neznaly nebo v jejich společnosti se necítily příliš dobře, aby dokázaly vyřešit konflikty. Tím přispěly k nastolení míru v Severním Irsku.

HRA NA ROZPLÉTÁNÍ „LIDSKÉHO UZLU“

1. Rozdělte děti do dvou skupin po max. 12 žácích.
2. Každá skupina utvoří těsný kruh. Žáci stojí čelem do kruhu a dotýkají se rameny. Mohou zavřít oči.
3. Poté natáhnou ruce dopředu doprostřed kruhu a uchopí za ruce další dva studenty (každou rukou se drží s někým jiným). Musí to být někdo jiný než ti, kdo stojí hned vedle.
4. Úkolem je rozplést uzel, který žáci vytvořili, aniž by se jeden druhého pustili. Na konci hry musí hráči zůstat v kruhu, ať už čelem do něj, nebo směrem ven.

Diskusní otázky:

- › Jaké strategie jste využili při rozmotávání uzlu?
- › Jakým způsobem jste jeden s druhým spolupracovali?
- › Šlo by to rychleji a jak?
- › Co vám bylo příjemné a co ne?
- › Co jste se při této hře naučili?
- › Kde byste mohli novou dovednost použít?

REFLEXE

Je důležité, aby se žáci naučili rozlišovat mezi:

- **skutečností** (vědomostmi),
- **výkladem skutečnosti** (její analýzou),
- **vlastním názorem** (hodnocením),
- **aplikací vědomostí na okolní svět** (a jejich využitím v praxi).

Pomocí těchto diskusních podnětů (otázek) vedte žáky ve třídě k debatě a zamyšlení.

1/ CO? › FAKTA

- › **VĚDOMOSTI**, které žáci získali.
- › Uveďte fakta, definujte, popište, označte, seřadte, vyjmenujte.

2/ CO Z TOHO VYPLÝVÁ? › ANALÝZA a SYNTÉZA

- › Rozčleňte informace, vyvoďte závěry, názorně ukažte (doložte příklady), nastiňte (popište), porovnejte, uveďte rozdíly, aplikujte předchozí vědomosti.

3/ CO TOMU ŘÍKÁTE? › ZÁVĚRY, ZHODNOCENÍ

- › Podrobení kritice, osobní hodnoty a názory.

4/ CO BUDE DÁL? › VYUŽITÍ V PRAXI

- › Rozvoj dovedností, řešení problémů, vymyšlení projektů.

METODIKA ZÁVĚREČNÉHO SHRNUÍ

Vědomosti: Co jste se dozvěděli o Severním Irsku? Co jste zjistili o konfliktu mezi protestanty a katolíky (kdo, kde, kdy, vyjmenujte, ukažte atd.)?

Analýza/syntéza: Jaké dvě věci udělaly Betty a Mairead proto, aby zlepšily situaci v Severním Irsku? Učili jste se už dříve o některých dalších lidech, kteří tvrdě usilovali o vyřešení obtíží?

Závěr: Co se dnes podle vás děje v Severním Irsku? Domníváte se, že tam lidé žijí v míru? Proč si to myslíte? Jak to zjistíte?

Využití v praxi: Co se teď změní u vás ve třídě poté, co jste se dozvěděli o Betty, Mairead a konfliktech v Severním Irsku? Co byste nyní mohli udělat pro školu nebo své blízké? Komu a jak byste rádi projevili štědrost? S kým byste rádi spolupracovali? S kým je pro vás spolupráce obtížná a proč?

VÝZVA K AKCI

„MALÝ AKT ŠTĚDROSTI“

V programu PeaceJam vybízíme žáky k vytváření vlastních projektů pro školu nebo komunitu v rámci kampaně „Jedna miliarda aktů míru“ – „One Billion Acts of Peace“.

Jedná se o celosvětovou občanskou aktivitu v čele s laureáty Nobelovy ceny míru, která se zabývá aktuálními problémy, s nimiž se v dnešní době potýkáme.

Můžete použít leták (viz obrazová příloha) vytvořený u příležitosti **Dne svatého Patrika** a vyzvat děti k využití vlastních nápadů k tomu, jak pomocí dobra tvořit lepší svět kolem sebe.

Tipy na to, jak správně odhadnout, co vaše okolí potřebuje, aneb jak využít přístup UČENÍ V AKCI – SERVICE LEARNING (SL), naleznete v Metodické příručce pro pedagogy.

Bettyina výzva k akci: OBNOVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ NA ZEMI

Jen tím, že budeme spolupracovat, budeme schopni vyřešit mnoho obtíží, které jsme si tady na Zemi sami způsobili. Pracujte spolu s žáky na tématech z oblasti ekologie. Zamyslete se společně nad způsoby, jak šetřit vodou a energií. Seznamte se s pojmem „nulový odpad“ („zero-waste“) a zkuste navrhnout, jak každý z nás může pomoci.

Co děláte nebo ještě můžete udělat u vás ve škole?

David Attenborough: Život na naší planetě
<https://www.netflix.com/cz/title/80216393>

Maireadina výzva k akci: SOCIÁLNÍ SPRÁVEDLNOST A LIDSKÁ PRÁVA PRO KAŽDÉHO ČLOVĚKA

Jen tehdy, pokud mají lidé svá základní práva a vláda se k nim chová spravedlivě, pak může nastat mír. Je nezbytné, abychom po celém světě usilovali o ochranu lidských práv.

Co děláte nebo ještě můžete udělat pro mír vy sami?

TIP NA KONKRÉTNÍ AKCI

DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ NA TÉMA MÍRU

Veřejné vystoupení je skvělý způsob, jímž si žáci mohou rozvíjet ústní projev a prohloubit vše, čemu se naučili, a také udělat něco pro komunitu, v níž žijí. Připravte představení, ve kterém seznámíte ostatní žáky školy, učitele, rodiče s životními příběhy Betty a Mairead a způsoby, jimiž řešily problémy v Severním Irsku.

Příprava:

- Vysvětlíte dětem, že kratší divadelní představení mohou snadno posloužit ke sdělování závažných věcí zábavnou formou.
- Navrhněte žákům, aby technikou brainstormingu popřemýšleli o tom, jakou roli by si v představení přáli ztvárnit. Možná jim pomůže, když některé role předběžně nastíníte, např.: Betty, Mairead, rodiče obou hrdinek, skupiny protestantů a katolíků...
- Žáci pak navrhnou, jakým způsobem by představení propojili s Bettyinou a/nebo Maireadinou světovou výzvou k akci.

Akce:

- Pro tvorbu scénáře můžete použít obrázkové příběhy (viz Rozšiřující aktivity). Technikou brainstormingu pak žáci navrhnou dějství (případně několik výstupů), které by podle svých nakreslených příběhů chtěli sehrát.
- Mohou sehrát celé představení v jedné větší skupině nebo je můžete rozdělit na menší skupiny, z nichž každá sehraje jeden výstup.
- Rozdělte role a úkoly (herci, vypravěč, rekvizity, scénografie, scénáristé).
- Žáci si představení naplánují, secvičí a sehrají vybraným skupinám.

Reflexe:

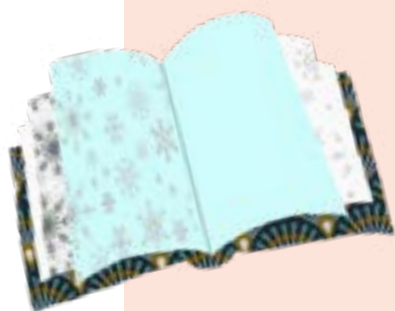
- Navrhněte žákům, aby se nad představením zamysleli, popovídali si o tom, co se podařilo a co mohlo jít lépe.

Nabídněte žákům, aby hru odehráli při příležitosti školní oslavy a sdíleli s ostatními, co se v programu PeaceJam naučili. Nezapomeňte jim vyjádřit uznání a zapojit dobrovolníky z řad rodičů.

ROZŠIŘUJÍCÍ AKTIVITY

Oblast

ČTENÍ A ÚSTNÍ PROJEV

PÍSEMNÁ AKTIVITA

Aktivity

Výběr z literatury

Jak to vidí Milo od autorky Virginie Macgregorové

Obyčejný devítiletý kluk? To tedy Milo rozhodně není. Je kromobyčejný. Čím to, že vidí mnohem víc než jeho vrstevníci? Mnohem víc než jeho rodiče? Trpí totiž vzácnou oční vadou, kvůli níž sice postupně přichází o zrak, ale současně také vidí věci, kterých si ostatní vůbec nevšimnou. Vidět víc ho učí prababička, na kterou se po odchodu otce upne a která pro změnu nemluví. Ta jednou zrána podpálí kuchyň a „za trest“ se stěhuje do domova důchodců. Milo si při svých návštěvách začne všimát jistých podivností. Spolu s kuchařem Tripim a svým prasátkem Hamletem, které mu tatínek zanechal doma namísto sebe, se pouští do pátrání, jehož cílem je odhalit tajemství domova důchodců a usvědčit zlotřilou sestru Thornhillovou!

Tento na první pohled bláznivý debut britské autorky je mnohem víc než jen příběh o malém klukovi. Je to příběh o rodině – o té, do které jsme se narodili, a o té, kterou tvoříme. Je to příběh o světě a o lásce, o toleranci a předsudcích, o ochotě poslouchat a slyšet, vidět, všimát si a chápat. Milo nám svým neposkrvněným a upřímným pohledem na svět ukazuje vše, co my přes svou narůstající zaslepenost vidět nemůžeme.

Knížka přichází s náměty, jak se vyrovnat s odlišnostmi, překonat dramatické zvraty a nabízí paralelu s životními příběhy Betty a Mairead.

Diskusní otázky při čtení:

- › Co zažíval Milo a kdo ho v příběhu doprovázel? Co se stalo?
- › Co je to výtržnost?
- › Co se dělo v domově důchodců?
- › Co provedla sestra Thornhillová?

U prací psaných do deníků a odpovědí na diskusní otázky vycházejte z příručky.

Nechte žáky, ať na list papíru, který obdrželi, vymyslí obrázkový příběh („storyboard“) vystihující životy Betty a Mairead

Oblast

Aktivity

a do každého rámečku nakreslí obrázek a napíše po jedné větě.

Záměrem je:

- › dodržet posloupnost životních událostí,
- › používat správně slovní zásobu,
- › psát v celých větách a
- › používat správně pravopis.

ÚSTNÍ PROJEV

Irská lidová vyprávění

Vyprávění příběhů je neodmyslitelnou součástí irské kultury. Rodiny předávaly svá přesvědčení (víru) i svou minulost dětem a vnoučatům skrze vyprávění pozoruhodných příběhů.

Ve skupinkách po dvou nebo po třech si vyberte jeden příběh z knížky *Irské pohádky* od W. B. Yeats nebo *Dudáci, draci a kouzelné víly* od Liby Švrčinové-Cunnings (případně jiné irské legendy z knih ve školní knihovně).

Žáci si ve skupinkách příběh přečtou a domluví se, jak ho ostatním ve třídě zprostředkují (shrnou, volně převypráví) nebo sehrají (všichni musí být do interpretace příběhu zapojeni).

Zopakujte si nejdůležitější prezentační zásady (hovořit nahlas, čelem k publiku, při vyjadřování nespěchat, mluvit zřetelně, dynamicky a využívat intonační prostředky).

Jednotlivé skupiny odprezentují své příběhy ostatním.

Studenti si prezentace navzájem zhodnotí na základě výše uvedených kritérií.

VÝZKUM

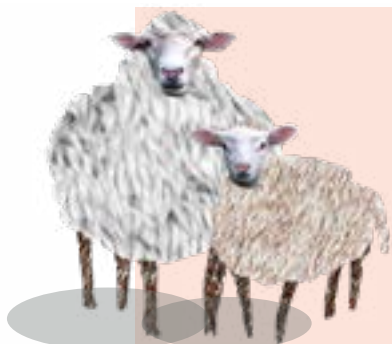
Pokrmy

Jaká jídla se jedí v Irsku a jak se připravují?

Najděte charakteristické a zajímavé recepty, které byste rádi doma / ve škole vyzkoušeli.

Uvažte si je se spolužáky a podělte se o to, jak vám chutnalo (recepty viz obrazová příloha).

Oblast

Aktivity

Geografie

V atlasu vyhledejte Severní Irsko.

› Jaké hodnoty dosahuje roční úhrn srážek?

› Jak se tam pohybují průměrné teploty?

› Jaká je průměrná nadmořská výška?

Jak se hodnoty v Irsku liší od srážek, teplot a nadmořských výšek u nás?

OSOBNOSTNĚ SOCIÁLNÍ VÝCHOVA

Studie o Irsku

Rozdělte studenty na čtyři skupiny. Úkolem první skupiny bude nastudovat hudbu a tanec Severního Irsku, úkolem druhé skupiny – národní kuchyně, úkolem třetí – specifika oblékání (kroje) a úkolem čtvrté skupiny – národní sporty a hry.

Na konci učebního celku pak studenti uspořádají slavnostní událost pro ostatní žáky školy nebo rodinné příslušníky, na niž vystoupí se svými prezentacemi (prezentace doprovází plakáty, exponáty a irská národní jídla). Lze pojmut jako projekt se zaměřením na učení se v akci.

Leprikón (druh skřítky v irské mytologii)

Seznamte se s bájným příběhem o Leprikónovi. Prostudujte si legendy o něm i současnou roli, která se mu připisuje v irské kultuře. Noste s sebou figurku Leprikóna a uvádějte s ní hry a aktivity.

Mapa a vlajka Severního Irsku

Žáci si mohou vybarvit mapu Severního Irsku, na níž vyznačí hlavní město Belfast. Poté si můžou vymalovat také irskou vlajku.

MATEMATIKA

Měření (metrická soustava)

Žáci si odměří cca 3 m příze (budou ji potřebovat k pletení na prstech). Umožněte jim, aby sami přišli na to, kolik je to decimetrů a centimetrů.

Angloamerická měrná soustava

Seznamte žáky s angloamerickou měrnou soustavou. Jejich úkolem bude zjistit, kolik yardů, stop a palců příze měří.

Oblast

Aktivity

PŘÍRODNÍ A TECHNICKÉ VĚDY

Irské ostrovy

Se studenty se zaměřte na to, jak ostrovy vznikly a jak jejich izolovanost postupem času ovlivnila rostliny, živočichy a obyvatelstvo (např. které rostliny a živočichy lze považovat za původní irské druhy, jaké zdroje Irové využívají k výstavbě domů apod.).

Ověřte legendu o svatém Patrikovi, který údajně vyhnal z Irska hady, proto se prý dodnes žádný z těchto plazů na ostrově nevyskytuje. Je to pravdivá informace?

HUDEBNÍ VÝCHOVA

1. Přehrajte dětem ukázky severoirské hudby.
2. Porovnejte rytmus v irské hudbě s rytmem ve vybraných ukázkách moderní hudby pro děti a mládež.
3. Pozvěte hosty, kteří dají studentům lekci tance (z oblasti irských nebo společenských tanců, které s oblibou tancovala právě Betty Williamsová se svým tatínkem).

Irský tanec – Set dance:

<https://www.youtube.com/watch?v=8db5K-pEVEA>

VÝTVARNÁ A PRACOVNÍ VÝCHOVA

Pletení na prstech

Irové prosluli pletením nádherných věcí z jemné příze. Ukažte dětem obrázky irských svetrů a dalších pletených předmětů. Naučte je plést na prstech z barevných přízí. Jejich práce vystavte ve třídě nebo v místním domě s pečovatelskou službou.

Návod na pletení na prstech naleznete zde:

<https://www.youtube.com/watch?v=T3muuCe3DN0>

UČENÍ SE V AKCI

Navštivte seniory a společně uspořádejte lekce pletení (studenti učí seniory plést/háčkovat nebo naopak).

Navrhněte žákům, aby vyhledali titulky v místním tisku, a položte jim tyto otázky (možná budou potřebovat vaši pomoc, aby titulkům porozuměli):

- › O čem se mluví? Vypracujte seznam témat.

Oblast

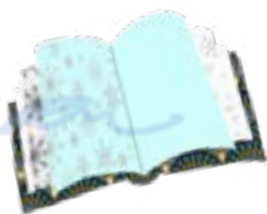
Aktivity

- › Co v těchto věcech lidé podnikají?
- › Se kterou z těchto záležitostí bychom mohli nějak pomoci?
- › Jak bychom jim mohli pomoci?

Seznamte žáky s Listinou základních lidských práv a svobod.

Navrhněte žákům, aby našli nějaký konkrétní případ porušování lidských práv ze současné doby. U mladších žáků může příklady vyhledat učitel a nabídnout je dětem. Žáci pak mohou poučit o problému ostatní spolužáky ve škole a podniknout konkrétní akce proti porušení lidských práv.

Nenechte
nad svým
hněvem
zapadnout
slunce

ZDROJE

Learning Phrases with Chris & Friends. (2020, 3. ledna). *200 frází – irština – čeština* [videosoubor]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=P-2ph_oFojc

Kubátová, E. (2021, 10. dubna). Co rozpoutalo násilí? A může vyústit v referendum? Otázky a odpovědi k nepokojům v Severním Irsku. *Český rozhlas*. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/severni-irsko-britanie-eu-brexite-nasilnosti-nepokoje-brexiteva-dohoda-referendum_2104100624_eku

Hughes, J. (Producer), Fothergill, A., & Hughes, J., & Scholey, K. (Directors). (2020). David Attenborough: *A Life on Our Planet* [Documentary]. Great Britain: Altitude Film Entertainment, Netflix, Silverback Films, World Wildlife Fund. Dostupné z <https://www.netflix.com/cz/title/80216393>

JR videos. (2017, 30. prosince). *Irská hymna (IR/CZ text) – Anthem of Ireland (Czech)* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=9l1R7gizExA>

ORGANIZACE ZABÝVAJÍCÍ SE IRSKOU OTÁZKOU

Organizace zabývající se irskou otázkou

- *Embassy of Ireland, Czech Republic* [website]. (n.d.).

Dostupné z <https://www.dfa.ie/irish-embassy/czech-republic/>

- *Freedom House* [website]. (n.d.). Dostupné z <https://freedomhouse.org/>

Dostupné z <https://www.amnesty.ie/>

DOPORUČENÁ ČETBA

- Yeats, W. B. (2012). *Irské pohádky / Irish Fairy Tales* (L. Houdek, překl.). Praha: Garamond. (Originál byl publikován v roce 1892 s názvem *Irish Fairy Tales*)

- Švrčinová-Cunnings, L. (2019). *Dudáci, draci a kouzelné víly*. Praha: EPOCH

- Macgregor, V. (2014). *Jak to vidí Milo* (H. Hartlová, překl.). Praha: Mladá fronta (Originál byl publikován v roce 2014 s názvem *What Milo Saw*)

- Boyne, J. (2008). *Chlapec v pruhovaném pyžamu* (J. Stuchlíková, překl.). Praha: BB art (Originál byl publikován v roce 2006 s názvem *The Boy in the Striped Pyjamas*)

- Boyne, J. (2017). *Chlapec na vrcholu hory* (P. Štádler, překl.). Praha: Slovart (Originál byl publikován v roce 2015 s názvem *The Boy at the Top of the Mountain*)

SEZNAM HUDEBNÍCH DĚL

- O'Hara, M. [Joch Vomberg]. (2020, 18. října). *MARY O'HARA – Songs of Ireland* [videosoubor]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=TjcPZ8Kl4_4

- MacLean, D. [Dougie MacLean – téma]. (2014, 8. listopadu). *All Together* [videosoubor]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=Pa3pjuGCrj4&list=RDPa3pjuGCrj4&start_radio=1&rv=Pa3pjuGCrj4&t=7

- Joy, G., Bracken, M. [Yram Hernández M.]. (2021, 24. prosince). *A Magical Celtic Christmas – Greg Joy & Mark Bracken [Full album]* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=YFS8XckOduY>

- Helland, P. B. [Soothing Relaxation]. (2016, 19. září). *Keltská relaxační hudba k odpočinku a meditaci „Dance of Life“* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=BiqlZZddZEo>

- The High Kings [the High Kigngs unofficial]. (2008, 7. února). *The High Kings, Rocky Road to Dublin* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=0QdbeM2JWYE>

- Suite De Landeac [Celtic Fiddle Festival – téma]. (2014, 8. listopadu). *Suite De Loulac* [videosoubor]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=111tSU2_d4g

ČT DĚČKO

- Ukázky irských tanců

Rytmix [Rytmix Fans]. (2018, 9. listopadu). *Rytmix irské tance* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=8db5K-pEVEA>

- Návod na pletení na prstech

Časopis Kreativ. (2017, 10. února). *Pleteme na prstech* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=T3muuCe3DNO>

O kom jsou další lekce?

Sir Joseph Rotblat

Leymah Gbowee

arcibiskup Desmond Tutu

Jeho Svatost Dalajláma

Shirin Ebadi

Kailash Satyarthi

Alfred Nobel

Jody Williams

Óscar Arias Sánchez

Rigoberta Menchú Tum

Tawakkol Karman

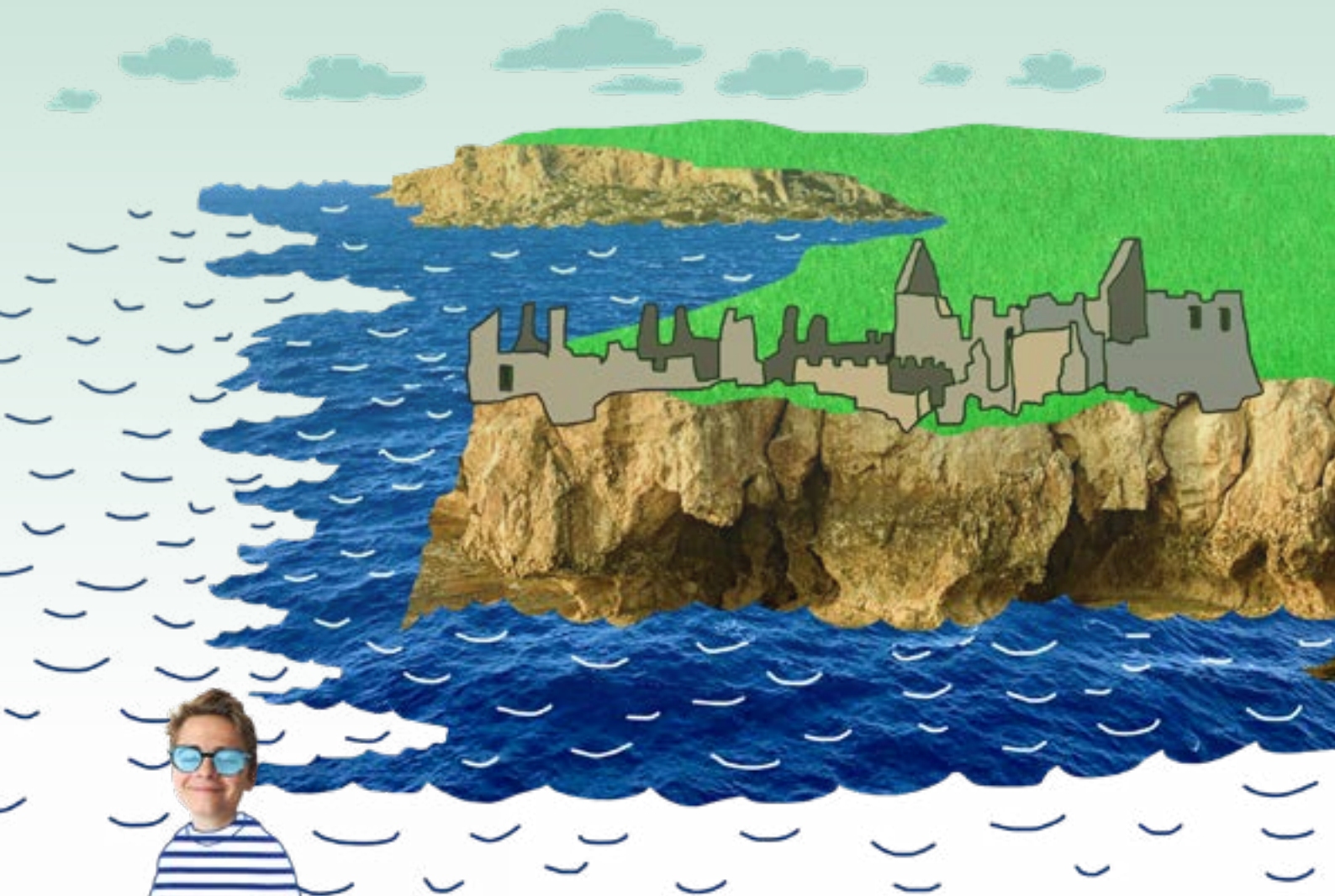

Adolfo Pérez Esquivel

José Ramos-Horta

14 laureátů Nobelovy ceny za mír

KONTAKTUJTE NÁS

Máte zájem o více informací o programu PeaceJam?

Navštivte naše stránky peacejam.cz
nebo nám pošlete mail na info@peacejam.cz

Těšíme se na spolupráci s Vámi!

